

Легенда про ялину

Олесь Бердник

Колись наша земля була пустельна, непривітна. Не шуміли на ній ліси, не співали птахи, не плавали в річках риби, не цвіли барвисті квіти. Володарював у світі страшний Маракара — дух мороку й смерті. Під його рукою в непроглядній безодні жили тіні, жалюгідні й безмовні. Вони прислужували Маракарі.

А в небесному дивоколі, у краю сонця Ярила, було весело й вільно, легко й безжурно. Там лунали пісні, там жили безтурботні істоти — птахи й діти, летючі квіти, й наділені мовою риби. За старшого в тім краю був сонячний син Яровит.

Якось він оглядав безмежні простори долішніх володінь і побачив жахливе царство Маракари. Засумував дуже і звернувся до батька Ярила так:

— Ясноликий батьку, чи не годилося поділитися б навіть з темною прірвою Маракари нашою радістю? Негарно радіти самому, якщо хтось на світі страждає та потерпає. Подаруємо мешканцям темного царства життя й веселощі...

— Сину мій,— зітхнув Ярило,— вже віки минули відтоді, як я посилаю в ущелину Маракари промені життя, але там мертво, жодного руху. Не приймає володар мороку зернят любові...

— Тоді я сам піду туди,— поклав собі Яровит.— Запропоную Маракарі, хай засіється його світ квітами та деревами, живими серцями й піснями. Хай тіні, що никають там, стануть людьми.

— Що ж,— згодився Ярило,— твоя воля — священна, бо вона жадає добра. Іди, мій сину, куди кличе твоє серце.

Кинувся Яровит до моторошної безодні, а супроводжували сонячного принца друзі — квіти, метелики, птахи, риби й діти. Та на краю темної ущелини перед ними постав сам Маракара, насупився, дивлячись на пришельця із світлого краю.

— З чим завітав до мене? — грізно запитав він.

— Хочу подарувати твоєму краєві скарби серця,— лагідно всміхнувся Яровит.— Волю засіяти землю квітами, деревами, травами. Нехай у водах попливуть риби, у повітрі полетять птахи й метелики.

— А ти станеш повелителем? — насмішкувато запитав Маракара.

— О ні, це мій тобі дарунок!

— Гаразд! — раптом згодився володар мороку.— Ввійди до мого царства. Живи тут. І твої супутники хай живуть. Тільки залишайся з ними доти, доки розквітне тут бодай одна квітка.

— Залишаюся! — згодився Яровит.

— Та перед тим, як зайти,— не вгавав Маракара,— залиш на брамі мого світу свої відзнаки й скарби. Стань звичайною людиною. Тільки за цієї умови зможеш жити в моєму царстві.

— Хай буде так! — весело погодився принц.

— Тоді входьте!

Кинулися до безодні птахи й діти, риби та квіти, метелики й бджоли, трави та дерева. Увійшов у темний край і Яровит, залишивши в заклад Маракарі сонячне намисто, грізні вогняні блискавиці, самоцвітні небесні камені, що вселяли здатність передбачати, бути могутнім, пересуватись у просторі й часі. Став принц звичайною людиною.

Ожила земна безодня. Розквітли пустелі, покрилися травами й гаями, полетіли в небі птахи, засміялися діти в перших селищах, наповнилися озера, моря, ріки та океани барвистими рибами.

Зловтішно засміявся Маракара. І звелів слухняним тіням схопити Яровита і замкнути до високої вежі, оточеної звідусюд непрохідними болотами та ущелинами. Зсередини в'язницю вартували люті дракони, а ззовні — пустельна безодня, через яку шляху не було.

І став Маракара володарем над Яровитовими друзями — птахами, рибами, метеликами, квітами та людьми. І почав їх нечувано мучити, катувати, п'ючи їхні соки та кров. Побачив батько Ярило усе те, засмутився вельми. І звернулися до нього квіти й дерева, благаючи:

— Вогняний наш батьку, допоможи своєму синові Яровиту, звільни його! І тоді ми зможемо втекти від зрадливого Маракари!

— Не можу,— відповів на те Ярило.— Ви своєю волею ввійшли туди. Самі ж і повинні звільнити Яровита. Якщо я ввійду у безодню — морок настане у світлих світах, погасне життя в небесному дивоколі...

Зібралися квіти й дерева на велику раду — як звільнити Яровита?

— Я спробую,— сказала Ялина.— Вкорінюся на скелі під темницею і дотягнуся до його вікна.

Попросили квіти й дерева Вітру, щоб дихнув він над прірвою і переніс бодай кілька ялинових зернят до підніжжя похмурої вежі. Послухався Вітер.

Одне зернятко склювали чорні круки. Друге висохло від спеки. Третє впало до безодні. Четверте загубилося між камінням. П'яте не проросло. Шосте змили бурхливі дощі. І лише сьоме вкоренилося в щіліні й пустило паросточок.

Тривожно чекали квіти й дерева, хвилювалися: чи не помітять люті вартові-дракони зеленої ялинки?

За одну-однісіньку ніч виросла молода, міцненька Ялина, простягнула лапаті руки-віти до принца, прошепотіла на світанні:

— Втікай, сонячний сину! Тебе чекають твої друзі, за тобою сумує батько Ярило!

Протиснувся Яровит крізь віконце, ледве тримаючись виснаженими руками за каміння. Та гілки Ялини тримали принца над прірвою, і він неушкоджений приземлився до підніжжя вежі. А вже ліани сплели для нього міст над ущелиною. А вже птахи чекають його, щоб нести до батька, у вільне дивоколо, а вже простягає ласкаві руки-промені Ярило — Володар Життя й Радості, щоб обійняти коханого сина.

І сказав Ярило:

— Славна ти будеш між рослин, добра й мудра Ялино!

Дарую ж тобі нескінченну юність. Хай твоя невмируща зелена крона нагадує всім про твій подвиг.